

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Lehtomäki, Elina

Title: Globaali näkökulma mobiiliin oppimiseen : tietotekniikka ja koulutuksen peruspilarit

Year: 2014

Version:

Copyright: © Kirjoittajat & Suomen Kasvatustieteellinen Seura, 2014.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Lehtomäki, E. (2014). Globaali näkökulma mobiiliin oppimiseen : tietotekniikka ja koulutuksen peruspilarit. *Kasvatus : Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja*, 45(5), 469-470.

Globaali näkökulma mobiiliin oppimiseen: tietotekniikka ja koulutuksen peruspilarit

Helmikuussa 2014 pidettiin Pariisissa UNESCO:n kansainvälinen konferenssi *Mobile learning week*, jossa yli 60 maan reilut 700 osallistujaa – opetusministeriöiden, koulutusorganisaatioiden ja yritysten edustajia, tutkijoita, koulutuksen ja tietotekniikan kehittäjiä ja opettajia – esittelivät teknologiaan liittyviä innovaatioitaan ja käytännön kokemuksiaan niiden käytöstä. Konferenssin julkilausuman mukaan ”opettajat ovat koulutusjärjestelmien peruspilareita ja heidän osallistumisensa on onnistuneen tietotekniikan opetuskäytön edellytyksenä keskeistä”.

Suomessa olemme perinteisesti korostaneet peruspilareiden, siis opettajien ja hyvän opettajakoulutuksen, merkitystä laadukkaan koulutuksen ja erinomaisten oppimistulosten saavuttamisessa, mikä on todennettu myös kansainvälisissä vertailuissa. Silti tietotekniikan käyttö opetuksessa on vielä heikkoa ja peruspilarimme ottavat hitaasti haltuun tarjolla olevia välineitä ja materiaaleja. Miten tämä yhtälö voi toimia? Miten on mahdollista, että parhaan koulutusjärjestelmän peruspilarit käyttävät tietotekniikkaa opetuksessa vähän? Entä annammeko tärkeille peruspilareille puheenvuoroja kertoa tarpeistaan ja aikaa omaa työtä kehittävään innovointiin? Kutsummeko opettajia ideoimaan ja osallistumaan?

UNESCO:n konferenssissa kiinnostavimmat esitykset ja keskustelut käsittelivät paikallisiin tarpeisiin vastaavia ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kehitettyjä oppimis- ja opettamisratkaisuja. Konferenssin tarjoama globaali näkökulma tietotekniikan ajasta ja paikasta riippumattomaan käyttöön nosti esiin myös meille tärkeitä teemoja, kuten lukutaito ja lukeminen, koulutuspoliittinen ohjaus, opettajankoulutus ja tyttöjen ja naisten voimaannuttaminen.

Yksi havaituista globaaleista haasteista on kirjaköyhyys (book poverty), joka on todellisuutta suurimmassa osassa maailmaa ja köyhimpien väestönosien arkea myös Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Saharan eteläpuolisissa maissa vain yhdellä prosentilla kotitalouksista on vapaa-ajan lukemiseen tarkoitettuja kirjoja ja vain pienellä osalla kouluista on kirjasto. Monissa oppilaitoksissa oppimateriaalit ovat sisällöltään kaukana ympäröivästä kontekstista

ja ajan ilmiöistä. Näillä samoilla alueilla lähes kaikilla opettajilla, oppilaiden perheillä ja myös monilla oppilailta on käytössä kännykkä, osalla pääsy myös nettiin ja käytössä tabletti tai pöytäkone sekä edulliset verkkokäyttömaksut. Toisin sanoen, välineet lukumateriaalin tuottamiseen, välittämiseen, arviointiin ja muokkaamiseen ovat saatavilla. Lisäksi sähköisen materiaalin tuotanto- ja välityskulut arvioidaan 300–500 kertaa pienemmiksi kuin perinteisen painetun kirjan. Useissa konferenssin esityksissä kirjaköyhyys tulkittiin oppijoiden tavoittamisen haasteena, korostettiin erityisesti laajaa osallistumista *kiinnostavan* lukumateriaalin tekemiseen ja pidettiin opettajia ja opettajakouluttajia tärkeänä resurssina, mahdollisina kontekstiensä tuntijoina.

Toinen ajankohtainen globaali kysymys konferenssissa oli tietotekniikka opetuksen ja oppimisen tukena. Todettiin, että monien maiden koulutuspolitiikat painottavat tietotekniikan käytön lisäämistä. UNESCO on yhteistyössä kumppaneidensa (mm. Nokia/Microsoft) kanssa koonnut raportin parhaista tai lupaavista käytännöistä mobiiliteknologian käytöstä opetuksessa ja oppimisessa eri maissa ja maanosissa ja näitä tapaustutkimuksia esiteltiin 2014 konferenssissa. Yhteisenä piirteenä näissä tapauksissa korostui koulutushallinnon tuki ja hankkeissa toteutettu yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa. Ilmeisinä haasteina kaikissa parhaissa käytännöissä olivat pitkäjänteinen kehittäminen, paikallisen toiminnan resursointi suhteessa esimerkiksi opettajien työmäärään ja hyväksi havaittujen käytänteiden liittäminen osaksi koko koulutusjärjestelmää palvelemaan kehittämiseen. Lisäksi parhaita käytäntöjä ja niiden pitkänajan vaikutuksia tarkastelevaa tutkimusta on toistaiseksi liian vähän.

Opettajien koulutuksesta keskusteltiin konferenssin useassa sessiossa. Näissä näkyi kaksi erilaista lähtökohtaa: opettajien tai opettajakouluttajien tarpeista nouseva koulutus ja täydennyskoulutus sekä toisaalta heikkoihin oppimistuloksiin perustuva hätä parantaa tilannetta opettajakoulutuksen keinoin. Yhtenä hyvänä ratkaisuna raportoitiin Mexicossa, valtakunnallisessa arvioinnissa heikoimmin tuloksin sijoittuneella alueella toteutettu mobiiliteknologiaa hyödyntävä koulutus ja resursointi. Yhteensä 60 opettajalle tarjottiin mahdollisuus paikallisesti kehitettyjen oppimateriaalien tuottamiseen ja jakamiseen kännyköiden avulla. Hankkeessa tuettiin myös säännöllistä dialogia paikallisten opettajien ja asiantuntijoiden välillä siten, että opettajat saattoivat kysyä ja keskustella materiaalien käytössä esille nousevista kysymyksistä ja ajatuksista. Useimmissa tätä teemaa käsitelleissä esityksissä olennaisena pidettiin oppilaiden ja opettajien tarpeita.

Mobiiliteknologiaa korostettiin erityisesti tyttöjen ja naisten koulutuksen edistämisen keinona. Esimerkkinä raportoitiin Pakistanin maaseudulla toteutettu naisopettajien varhaiskasvatuksen koulutus, jossa lasten kehityksestä, oppimisesta ja kasvun ohjaamisesta kertovia paikallisesti tuotettuja tietopaketteja ja videoita välitettiin naisten käyttöön. Yllättävä havainto oli, että myös konteksteissa, joissa naisten asema on heikko, he käyttävät kännykkää. Yhteydenpitoa perheeseen ja sukuun pidettiin tärkeänä perusteena kännykälle. Yleisenä haasteena tyttöjen ja naisten oppimisen tukemisessa on paikallista kieltä ja kulttuuria kunnioittavan materiaalin puuttuminen. Monissa konteksteissa tyttöjen ja naisten osallistuminen oppimateriaalien ideoimiseen, suunnitteluun ja tuottamiseen edellyttää yhteistyön ja luottamuksen rakentamista paikallisten päättäjien ja vaikuttajien kanssa.

Vuoden 2013/2014 teemana UNESCO:n globaalissa Koulutus kaikille -raportissa, johon myös mobiiliin oppimisen konferenssissa viitattiin, on oppimisen ja opetuksen globaali kriisi, joka kulminoituu opettajapulaan. UNESCO arvioi, että vuonna 2015 tarvitaan maailmassa 8,2 miljoonaa opettajaa ja tästä suuresta määrästä puolet Afrikassa. Mobiiliteknologian käyttöä oppimisessa tarkastelleen konferenssin esiintyjät, osallistujat ja julkilausuma vaikuttivat yksimielisiltä siitä, että tietotekniikka ei korvaa opettajia, mutta sillä voidaan tehostaa opettajakoulutusta ja tarjota tukea. Opettajien ja oppijoiden tarpeita sekä arkisen ja tutun välineen, kännykän ja myös tabletin, hyödyntämistä ja opettajien osallistumista korostettiin. Kun konferenssissa pohdittiin kysymystä, voiko tietotekniikka nostaa opettajan ammatin sosiaalista arvostusta ja asemaa, esille nousi myös vakava haaste: opettajat ja varsinkin tietotekniikkaa hyvin hallitsevat opettajat vaihtavat alaa. Tämä muistutti jälleen siitä, että monisyiseen kriisiin ei ole yhtä ratkaisua. Joskus hyviksi havaituilla ratkaisumalleilla saattaa olla ennakoimattomia seurauksia. Konferenssista jäi kuitenkin mieleen innostus oppimiseen, opettamiseen ja oppimiskäytäntöjen löytämiseen ja yhteiseen jakamiseen. Eivätkö nämä ole peruspilareiden motivaation ydintä, ajasta ja paikasta riippumatta?